

Οὐρανοῦ κρίσις и печатана въ Лайпцигъ въ 1805 г. Препечатана е била въ Атина въ 1850 г. На стр. 64 на второто издание е помѣстена следната стихотворна похвала къмъ гр. Солунъ:

Εἰς τὴν περιφανῇ Θεσσαλονίκην, τὴν ἐνεγκοῦσαν τοὺς θεοφόρους
καὶ ἰσαποστόλους Κήρυκας τῆς Βουλγαρίας,
Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, στίχοι πολιτικῶ.

Ὁλβιωτάτῃ πάλαι σὺ, πόλις Θεσσαλονίκη·
Πατρὶς γὰρ χρηματίσασα τῶν νέων Ἀποστόλων,
Ἀπάσας ὑπερήλασας, τὰς ἄλλως ὑφουμένας·
Ῥάστα δὲ τοῦτο δείκνυσιν ἢ νῦν ἀναφανείσα,
Ἱστοριῶν ἢ θαυμαστῇ, καὶ ξένων μυστογράφος·
Ὅθεν καὶ χαριστήρια, πάντων Βουλγάρων ἔθνη,
Σοὶ διὰ Κύριλλον τὸν σὸν, σὺν κασιγνίτῳ θύει.¹⁾

Ето въ преводъ тая похвала: „Къмъ пресвѣтлия гр. Солунъ, който роди богоноснитѣ и равноапостолни проповѣдници на Бѣлгария, Кирила и Методия. Политически стихове. Отъ старини още ти си най-честитъ, граде Солуне, защото си неοценимо отечество на новитѣ апостоли. Всички градове, които иначе стоятъ високо, ти ги надмина. А туй най-лесно доказва сега появилата се чудна и незнайна чужда история.²⁾ Ето защо, заради твоя Кирилъ и за брата му (Методия) тебъ се поднася благодарностъ отъ всички бѣлгарски племена“.

Петвѣковното турско владичество не бѣ промѣнило много старото етнографско положение на солунския край. Съ изключение на нѣколко турски селища, току-речи всички останали солунски села бѣха бѣлгарски; въ самия градъ имаше нѣколко бѣлгарски махали и на пазара всички си служеха съ бѣлгарския езикъ. Балканската и свѣтовната войни нанесоха голѣмъ ударъ на бѣлгарщината въ тоя край: по-голѣмата частъ отъ бѣлгаритѣ се изселиха, а онѣзи, които останаха въ Гърция бидоха лишени отъ правата, предвидени за иноплеменнитѣ малцинства.

¹⁾ Похвалата е написана и като акростихъ, който издава името на автора: ὁ Πάριος (Ἀθανάσιος).

²⁾ Авторътъ подсъща за славянскитѣ извори, които му бѣ доставилъ отецъ Данилъ Хилендарски за живота на св. Кирила и Методия и които той бѣ използвалъ при изданието на житието на св. Климента Охридски, ученикъ на солунскитѣ братя.